

RUDUS OY, LEMPÄÄLÄN SÄÄKSJÄRVEN KIVIAINEKSEN OTTO, YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSEN YLEISÖTILAISUUS

Aika: Keskiviikko 12.1.2011 klo 18–20.15
Paikka: Sääksjärven koulu, Tampereentie 422
Järjestäjät: Leena Ivalo Pirkanmaan ELY-keskus
Marko Mäntynen Rudus Oy
Jani Pieksemä Rudus Oy
Lotta Junnilainen Sito Oy
Satu Pääkkönen Sito Oy

Tilaisuuteen osallistui yhteensä 97 henkilöä mukaan lukien järjestäjätahot. Yleisöstä suurin osa oli asukkaita Sääksjärven alueelta. Pirkkalan alueelta oli 5 henkilöä ja Tampereen alueelta 5 henkilöä.

1. OHJELMA

18.00 Leena Ivalo (Pirkanmaan ELY-keskus) avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi. ELY:n, Ruduksen ja Siton edustajat esittäytyivät.
18.05–18.10 Marko Mäntynen (Rudus Oy) tervetuliaissanat.
18.10–18.20 Leena Ivalo kertoi YVA-menettelyn sisällöstä ja merkityksestä.
18.20–19.05 Satu Pääkkönen (Sito Oy) esitteli YVA-hanketta ja arviointiselostusta (Lotta Junnilainen Sitosta esitteli sosiaalisten vaikutusten arviointia).
19.05–20.15 Yleisökysymyksiä ja keskustelua
20.15 Tilaisuus päätettiin

2. MUISTIO TILAISUUDEN KESKUSTELUSTA

Muistioon ei ole kirjattu kaikkia tilaisuudessa esitettyjä puheenvuoroja, vaan pääasiassa tilaisuudessa eniten keskustelua aiheuttaneet seikat sekä tilaisuudessa esitetyt kysymykset.

Meluun liittyvät kysymykset/kommentit

Miten melulaskennat on toteutettu tarkalleen? Mistä on saatu melumallinnuksessa käytetyt lähtötiedot?

Vastaus: Hankkeen meluvaikutuksia on arvioitu melumallinnuksen avulla. Louhoksella melulähteinä huomioitiin meluisimmat toiminnot, joita ovat poraus-, rikotin- ja murskaus-toiminnot. Laitteiden sijaintitieto saatiin Rudukselta ja melupäästötiedot aikaisemmista selvityksistä ja mittauksista (mm. Kinahmin kvartsiittilouhos ja Senkkerin kiviaines-louhos, Tuusula). Mallinnuksessa käytetyt melulähteiden tiedot ja liikennetiedot on esitetty arviointiselostuksessa ja erillisessä meluraportissa.

Kustakin vaihtoehdosta laskettiin kunkin vaiheen arvioitu pahin päivämelutilanne (kello 7-22). Yötilannetta ei laskettu, koska päivätilanne on melun suhteen selkeästi mitoitta-

vampi. Yöllä ei ole poraus- tai rikotintoimintaa, vaan ainoastaan 1 tunti murskaustoimintaa kello 6-7 välillä. Tällöin yöajan keskiäänitasot ovat kaikkialla vähintään 10 dB pienemmät kuin päivällä lasketut melutasot.

Leviämislaskennoissa käytettävä ohjelmisto oli Cadna/A 4.0, joka sisältää viimeisimmät voimassa olevat versiot pohjoismaisista laskentamalleista (TemaNord 1996)(Kragh 1982). Laskentaohjelmaa varten muodostettiin 3D maastomalli kustakin louhinta-vaiheesta kahdella eri ottotasolla. Laskentaruudun koko oli 20 x 20 metriä ja mukana oli 1. kertaluokan heijastukset. Selvitysalueelta oli käytettävissä tarkkaa metrin välein muodostettua korkeuskäyräaineistoa, jota täydennettiin selvitysalueen ulkopuolella Maanmittauslaitoksen maastotietokannalla. Vesistöt, tiet ja rakennukset mallinnettiin akustisesti kovina ja kaikki muu oli pehmeää.

Montako m/s on melulaskennoissa käytetty tuulen nopeus? Onko laskennoissa huomioitu myötä/vastatuuli?

Vastaus: Pohjoismaisen teollisuusmelulaskentamallin sääolosuhteet vastaavat kohtuullista myötätuuliolosuhdetta tai kevyttä inversio olosuhdetta kaikkiin ilmansuuntiin. (Laskentamallin vaimennus on (keskimäärin) pienempi kuin pitkän ajan keskiäänitasoarvo.) Yksittäisissä melumittaustilanteissa mittaustulokset jakautuvat laskentatuloksen molemmin puolin.

Toiminnasta syntyvä melu on hakkaavaa melua, joka on erittäin häiritsevää. Desibelit eivät kuvaa melun häiritsevyyttä, miten tämä on huomioitu?

Vastaus: Melun "hakkaavuus", eli impulssimaisuus vähenee etäisyyden kasvaessa. Rikottimen melupäästömittaustulokseen on tehty impulssimaisuuskorjaus + 5dB.

Missään ei ole mainintaa aggregaattien melusta. Eikö betonille ja tiilelle ole suunniteltu omat murskaimensa?

Vastaus: Aggregaateilla ei ole vaikutusta melutasoihin, mikäli ne sijaitsevat louhoksessa lähellä muita melulähteitä. Toiminta on suunniteltu niin, ettei kolmea murskainta ole yhtä aikaa toiminnassa, maksimimäärä on kaksi murskainta. Kierrätyskeskuksen iskupalkki-murskain on huomioitu vaihtoehtoisissa VE3 ja VE4.

Mikä on maksimiäänitaso, joka toiminnasta voi tulla (todellinen äänitaso ilman, että laskentoihin otetaan mukaan hiljaisia hetkiä)? Mikä on siis melun huippuarvo, joka voi toteutua? Onko keskiäänitasoihin laskettu mukaan hiljaiset hetket (ilta-ajat, kun ei kuulu mitään)?

Vastaus: Mallinnuksessa on selvitetty maksimaaliset päiväajan keskiäänitasot ja koneiden on oletettu olevan koko toiminta-ajan päällä ilman taukoja. Laskennoissa murskausasemien toiminta-aika on koko päivän (kello 7-22 eli 15 h). Mallinnuksessa ei siten siis ole lainkaan mukana täysin hiljaista hetkeä. Murskaus on toiminnan merkittävin melulähde. Pohjoismaisessa teollisuusmelumallinnusohjelmassa on kuitenkin ominaisuus, joka tekee toiminta-aikakorjauksia rikottimesta ja poravaunusta aiheutuvalle melulle, koska ne eivät ole koko aikaa toiminnassa. Rikottimen toiminta-ajaksi on laskettu 10 h ja poravaunun 12 h. Tämä on normaali vakiintunut käytäntö vastaavan toiminnan mallinnuksessa. Jos niiden toiminta-ajaksi olisi kuitenkin otettu myös 15 h, olisi tällä vaikutusta maksimaalisiin keskiäänitasoihin vain noin + 1 dB. Tämä tilanne vastaa myös suurinta 1 h keskiäänitasoa (LAeq 1h). Tunnin poistaminen kaikkien melulähteiden toiminta-ajoista vaikuttaa keskiäänitasoihin -0,3 dB. Vasta toiminta-ajan puolitus pienentäisi keskiäänitasoa merkittävästi (-3 dB). Illan ja yön hiljaisia hetkiä (klo 22 – 07) ei ole otettu mukaan mallinnukseen, joten ne eivät alenna tulokseksi saatua keskiäänitasoja.

Miksi räjäytyksen melua ei ole mallinnettu? Miksi räjäytyksen melu ei ole mukana melulaskennoissa?

Vastaus: Räjäytysten vaikutusta ei otettu mallinnukseen mukaan, koska yksittäisellä räjäytyksellä ole suurta vaikutusta vuorokauden keskiäänitasoihin. Lisäksi keskiäänitaso ei kuvaa räjäytysten aiheuttamaa todellista häiriötä kovin hyvin. Rakennusten sisällä varsinaisen räjäytysäänen lisäksi voi esiintyä rakenteiden räminästä aiheutuvaa ääntä, joka on selvästi häiritsevämpää kuin varsinainen pienitaajuinen räjäytysmelu. Rämiseviä kappaleita voivat olla esimerkiksi koriste-esineet ja ikkunat. Rämänä on koettu häiritseväksi lähes aina silloin, kun sitä esiintyy. Rämänä-äänelle ei ole ohjearvoja eikä virallisia mittaushjeita.

Pölyyn ja ilmanlaatuun liittyvät kysymykset/kommentit

Kysymykset:

Miksi pölyn kulkeutumista ei ole mallinnettu?

Vastaus: Ilmatieteen laitoksen asiantuntijan mukaan kallion louhinnan ja murskauksen hiukkaspäästöjen leviämismallinnukseen liittyisi merkittävä epävarmuutta. Louhinnan ja murskaus-alueen tai betoni- ja tiilijätteen murskauksesta ei ole käytettävissä soveltuvaa leviämismallia. Arvioinnissa on käytetty viimeisimpiä tutkimustuloksia pölyn leviämisestä ja haitallisuudesta.

Millä perusteella vaikutusten arvioinnissa käytetään kiviaineshiukkasten leviämiseen selostuksessa esitettyjä ohje- ja raja-arvotaulukoita?

Vastaus: Kyseessä ovat selostuksen tekoaikaan voimassa olleet kotimaiset ilmanlaadun ohjearvot sekä EY:n asettamat ilmanlaadun raja-arvot. Taulukot ovat selostuksessa mukana, jotta lukija saa tiedon myös ko. raja-arvoista. Lupaviranomainen päättää viime kädessä, millaisia rajoituksia asetetaan ilman päästöille.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu dieselajoneuvojen pakokaasuja, joista aiheutuu merkittäviä haitallisia vaikutuksia terveydelle. Miksi?

Vastaus: Pölyäminen on arvioitu merkittävimmäksi hankkeen paikalliseen ilmanlaatuun vaikuttavista tekijöistä perustuen aikaisempaan kokemukseen vastaavista hankkeista ja toiminnoista. Ilmanlaatuvaikutusten arvio on tehty Ilmatieteen laitoksen asiantuntijalautsunnon perusteella sekä kirjallisuudesta saaduista tiedoista. Hankkeen liikenteen aiheuttamat pienhiukkaspäästöt ovat merkityksellisiä läheisen moottoritien aiheuttamiin hiukkaspäästöihin verrattuna.

Kommentti:

Tampereen seudulla on ollut lyhytaikaisia murskaushankkeita. Murskaimet synnyttävät jatkuvaa, inhottavaa pölyä, ja tässä hankkeessa puhutaan kymmenien vuosien projektista.

Luontoon liittyvät kysymykset/kommentit

Ei ole totta, ettei alueella ole liito-oravia. Liito-oravahavainnoista on olemassa kuvia.

Luonnonvaroihin liittyvät kysymykset/kommentit

Onko järkevää luonnonvarojen käyttöä kuljettaa kiviaines ensin pois ja sitten myöhemmässä vaiheessa, kun teitä tai ratoja aletaan rakentaa, kuljettaa sitä takaisin jostain muualta?

Vastaus: Hyvin harvoin teiden tai rautateiden rakentamiseen tarvitaan ylimääräistä kiviainesta, jota pitäisi kuljettaa muualta.

Arseeniin liittyvät kysymykset/kommentit

On ihmeellistä, että arseeninäytteitä on otettu vain 10 pisteestä. Arseeni esiintyy paikallisina keskittyminä, joita ei mitenkään ole voitu paikantaa tällaisella näytemäärällä.

Vastaus: Hankealueen kallioperästä teetettiin kaikkiaan yhteensä 11 arseenianalyysiä. Sen lisäksi moreenista analysoitiin yksi näyte. Kymmenen näytettä analysoitiin Labtium Oy:ssä Espoossa vuoden 2010 marraskuussa. Yksi kallioperä- ja yksi moreeninäyte analysoitiin aikaisemmin vuonna 2009 Ramboll Finland Oy:n laboratoriossa.

Vuoden 2010 syksyllä otetut näytteet otettiin kahdelta koko hankealuetta halkovilta tutkimuslinjoilta kokoomanäytteinä siten, että kuhunkin näytteeseen kerättiin kallion pinnasta irrotettuja paloja 2 – 3 vierekkäisiltä kalliopaljastumilta. Näytepisteet sijoittuvat kattavasti koko hankealueen kalliopaljastumille. Vuoden 2009 näytteet otettiin yllä mainittujen kahden tutkimuslinjan välistä, hankealueen keskiosasta.

Yhteensä 25 kohdasta kootut 12 analyysinäytettä katsotaan riittäväksi määräksi alueen kokoon nähden, koska hankealueella ei kallioperäkartan eikä maastotarkastelun mukaan ole merkittävää kivilajivaihtelua. Kivi on paljastumissa kauttaaltaan migmatiittista kiillegneissisiä, jossa on graniittisia "osueita". Koska kivilaji on varsin homogeenista, ei myöskään sen sisältämässä alkuainekoostumuksessa ole todennäköisimmin isoja vaihteluita.

Arseenimittaukset on otettu pintamaasta. On varmaa, että maaperässä on arseenipitoisia alueita. Jos arseenia tulee vastaan, mikä on lupaviranomaisen kanta siihen, koska toiminta lopetetaan? Miksi arseenimittaukset on otettu pintanäytteinä, kun arseeni on syvällä maaperässä?

Vastaus: Kallioperässä arseenikiisu esiintyy kivilajeihin sidottuna siten, että esimerkiksi syvyys ei vaikuta arseenin runsauteen (arseni ei rikastu syvemmälle kallioperään, jos kivilaji ei oleellisesti muutu syvemmällä). Koska kivilaji alueen kalliopaljastumissa on varsin yhtenäinen, ei ole syytä olettaa, että kivilaji muuttuisi syvyyssuunnassa merkittävästi. Pinnaltaan rapautumattomassa kalliossa arseenikiisu esiintyy samalla todennäköisyydellä kallion pinnassa kuin syvemmällä kalliossa. Siksi ei katsottu tarpeelliseksi ottaa arseeninäytteitä kairaamalla. ELY-keskus hyväksyi tutkimussuunnitelman. Louhinnan edetessä kivilajin mahdollisia muutoksia ja arseenipitoisuuksia voidaan tarkkailla.

Maankäyttöön liittyvät kysymykset/kommentit

Kysymykset:

Seurakunta ei ole tehnyt päätöstä omistamansa alueen vuokraamisesta/myymisestä. Kuinka lähelle toisen maata saa tulla, jos vieressä on 28 metrin pudotus? Mitä tehdään, jos maanomistaja ei myy?

Vastaus: Nyt on tehty ympäristövaikutusten arviointi maksimialueesta, jottei hanketta tarvitsisi YVAta moneen kertaan. Toteutettavan hankkeen koko ja laajuus tullaan määrittelemään vasta lupavaiheessa.

Jos alue on täysin erilainen kuin tässä YVA:ssa, eikö hanke kaadu tähän?

Vastaus: Yhteysviranomainen harkitsee tapaus kerrallaan, milloin hanke on YVAttava uudelleen. Jos esim. hankkeen laajuus kasvaa merkittävästi ja suunnitelmamuutosten vuoksi ympäristövaikutukset suurenevat, voi uusi YVA tulla kyseeseen.

Miten on päädytty lopputulokseen, että kaavoitus ei estä hanketta? Alue on määritelty maa- ja metsätalousalueeksi MU-merkinnällä. Miksi hanketta ei toteuteta yhteistyössä kaavoittajan kanssa?

Vastaus: Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa. Pirkanmaan maakuntakaavaan alue on merkitty MU-alueeksi (Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaustarvetta). Maakuntakaavassa MU-alueelle on osoitettu seudullisesti merkittävä ulkoilureitti (Birgitanpolku). Ottoalue on rajattu niin, että ottoalueen ja Birgitanpolun välissä on vähintään 200 metriä leveä suojavyöhyke. Siten kiviaineksen ottaminen ei ole ristiriidassa maakuntakaavan osoittaman maankäytön kanssa, eikä tarvita maakuntakaavan muutosta.

Maakunnan alueella kiviainesten ottoa ei ole ohjattu lainkaan maakuntakaavalla, joten kiviainesten oton ohjaus alueella ei voi lähteä kaavasta. Näin ollen kiviainesten otto alueella ei ole myöskään maakuntakaavan tarkoituksen vastaista toimintaa.

Kommentti:

Pirkkalan kunta on esittänyt mielipiteen, että suunnitelma on kaavan vastainen ja YVA on keskeytetävä.

Tärinään liittyvät kysymykset/kommentit

Sipilässä ihan etelässä talot on rakennettu painopenkalla löysän saven päälle. Maa ei kestä minkäänlaista ylimääräistä tärinää. Miten tämä on huomioitu?

Vastaus: Tärinävaikutusten arvioinnissa käytettiin GTK:n maaperäkarttaa, jonka mukaan maaperä on kova. Lähimmät rakennukset ovat 100 metrin etäisyydellä louheenkuljetustiestä, joten vaikka maaperä olisi pehmeää, ei ole tärinähäiriöriskiä. Louhintaräjähdykset mitoitetaan siten, että lähialueen rakennuksille ei tule rakennevaurioita.

Liikenteeseen liittyvät kysymykset/kommentit

Kysymykset:

Millä turvataan, että rekat ajavat oikeasti siitä, mistä on suunniteltu? Kuka tästä ottaa vastuun?

Vastaus: Kuljetukset voidaan ohjeistaa perusteellisesti, mutta on totta, ettei takuuseen voida mennä, jos kyseessä eivät ole Ruduksen omat kuljetukset. Rudus Oy voi ottaa täyden vastuun vain omasta toiminnastaan.

Maksaako Rudus Oy uudet liikennejärjestelyt liikenneturvallisuuden takaamiseksi, vai joutuuko kunta maksamaan?

Vastaus: Yleensä kunta joutuu vastaamaan lisääntyvien liikennejärjestelyjen tarpeeseen.

Kommentti:

Sääksjärven keskustaan ja kaikkialle sen ympäristöön rakennetaan lisää asuntoja. Kun rekat seisovat liikennevaloissa, autot seisovat perässä jonoissa, eivätkä liiku mihinkään. Ruuhkat tulevat lisääntymään merkittävästi.

Hankkeen myötä olisi rakennettava silta, jolla pelastettaisiin erityisesti Sipilän asukkaat lisääntyneeltä rekkaliikenteeltä.

Yleisiä kysymyksiä/huomioita

Kysymyksiä:

Mitä tarkoittaa, että kiviainestoiminnan keskittäminen isolle alueelle useiden pienten alueiden sijaan helpottaa toiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten hallintaa?

Vastaus: Ympäristövaikutukset ovat paremmin hallittavissa suurilla ja pitkäaikaisilla yhtenäisillä toiminta-alueilla, koska vaikutuksia sääntelee yksi lupa, eikä useita eri alueille hajautettuja lupia. Lisäksi suurilla alueilla lupamääräykset ovat yleensä tiukempia kuin pienemmillä. Laadunvarmistus- ja haitallisten vaikutusten ehkäisykeinot ovat paremmin hallinnassa yhtenäisellä suurella alueella kuin useilla pienillä.

On olemassa laki mahdollisesti syntyvien haittojen korvausvelvollisuudesta. Onko Rudus Oy:llä piikki auki haittojen korvaamiseksi? Koskeeko laki myös yksittäisiä kiinteistönomistajia?

Vastaus: Korvauskysymyksiin ei oteta tässä vaiheessa kantaa.

Kommentit:

Selostuksessa sanotaan, ettei vaihtoehtojen välillä ole suurta eroa. Tämä ei pidä paikkaansa, jos vaihtoehto 0 huomioidaan.

Vastaus: Selostuksessa on tarkoitettu, ettei vaihtoehtojen 1 – 4 välillä ole merkittäviä eroja. Mutta on selvää, että vaihtoehtoon 0 verrattuna vaikutuksia on paljonkin. Tämä on tuotu esiin vaihtoehtojen vertailuluvussa ja -taulukossa.

Asemakylän–Ahonperän alueella sijaitsee myös Kuljun alue, jota ei ole tarpeeksi huomioitu selostuksessa.